

Digitalnikano kerdipe e sundalesko

Auktorja: Christa Markom, Magdalena Steger, Jelena Tošić

O kerdipe e sundalesko, "kerdipe e sundalesko/ formiripe e sundalesko", butvar si phandlo e konceptosa e "čačipasko.

Numaj, akava resaripe ko kerdipe e sundalesko kerel implikacia kaj ko jekh vaxt isi sundala save nanaj čačikane, numaj si konstruirime vaj ikalde e godjatar. Kana kerel pe lav/lafi vaše online sundala, kadale vaxtete/vramate lel pe o termino virtuelnikano sundal vaj bičačikano sundal. Numaj pale, o avral netvorkosko sundal šaj te ovel konstruirime sar online sundal so šaj te ovel čačikano.

Anneesh, Hall thaj Petro (2012) vakeren kaj o kerdipe e sundalesko save keren e netvorkia thaj si ververikane plastia: prekal o arto, medie thaj amalnikane praktike. Kadaleske, nanaj objektivnikano univerzalnikano sundal savo si jekh sarinenge. „Čačikano | sundal si kadava ano savo jekh terminirime persona dživdinel ano terminirime momento. Vov šaj te ovel online thaj offline. (Aneesh, Hall i Petro, 2012: 1-3)

Našti ulavde te ovel ververipe maškar o avral netvorkosko thaj online sundal. Bute manušenge o digitalnikano sundal si kotor katar avral netvorkosko sundal thaj našti te ulavel pe.

O komunikologo thaj sociologo Ahmet Atay (2021) gindinel kaj o dživdipe thaj identiteto ovel thaj maškar o online thaj offline sundal. Sakodivutno dživdipe butemanušengo formirime si e digitalnikane sundalesa. Numaj e amalnikane medie, sar so si Facebook, Instagram vaj Twitter, e manuša labaren thaj digitalnikane tehnologiasa sar so si godjaver telefonia, lap topia vaj MP3 playeria. Palune berša i pandemia sikavdja kaj e aspektia e sakodivutne dživdipaske, save so angleder sas ano |čačikano sundal but lokhes šaj te oven kerde ano „digitalnikane“. Online kursia vaj butjarne bešina sar so si ZOOM khosen e linee/granice maškar o čačutno thaj digitalnikano sundal. (Atay, 2021)

Numaj e amalnikane medie, o adžukhar vakerdo „virtuelnikano čačipe“ thaj adžukhar si kotor katar o digitalnikano sundal. O virtuelno čačipe labarel pe, misaleske, te šaj e čhave saven isi autizam del dumo lačheder te legaren pe e rodipanca save si ko avral netvorkosko sundal. Vov šaj te ovel labardo vašo praktciripe so anel khuvipe e ververikane situacienca ano „čačutno“ sundal ano sigurnikano trujalipe. Varekana o virtuelnikano čačipe ikerel thaj piktura e „čačipaske“ sundalestar. Numaj šaj te kerel thaj jekh ko sa nevo sundal (Bellani, Fornasari, Chittaro, & Brambilla, 2011). Kaj si jekh akala aktivipa katar o šajutno online sar thaj offline sundal, sikaven e kompjuterikane programe, adžukhar vakerde „Aver dživdipa“. E labarutne keren kreacia ko avatar savenca „dživdinen| ano terminirimo trujalipe. I idea si te keren sa jekh sar so si ano offline sundal. Ververikane labarutne arakhen pumen thaj džan ko kino, ke kursia tancoske vaj ano kafe. Kadaleske našti te akharen pumen kompjuterikane khelipasa, kadaleske so nanaj agorutno resipe vaši realizacia, numaj tamirinel pe thaj dživdinel pe (aver) dživdipe (Boellstorff, 2015).

Sar si vakerdo, e labarutne korkori keren dizajno peske avaterenge. Maškar aver, kadava labaren thaj e manuša katar LGBTIQ+ khedin kadaleske so e identitete šaj te oven verkerde lokheder no so si ano avral networkosko sundal. Kadaleske o identiteto savo so ka lel varekon šaj te ovel paše dži personalnikano „čačipe“ no so isi les ano offline sundal. (Boellstorff, 2015.)

Atay (2021) ano pesko artiklo thaj adžukhar kerel fokuso ke queer identitete ki relacia e digitalnikane sundalesa. Sar so vov vakerele, o online sundal anel ko sa neve čhanda ko lafikeripe thaj o vakerepe ko queerness. [1] O Atay kadaleske del anav „digitalnikano queer kerdipe e sundalesko“ Sar čhand ko digitalnikano aktivizmo thaj zorakeripe, vov o digitalnikano sundal dikhel sar nevo čhand „... te zorakerel o šanduno thaj o marginalizirime queer thaj trans krlo andre ani amari disciplina“ (Atay, 2021: 183)

E manuša gindinen vašo sundal katar e verver perspektive thaj gindinen sar jekh sastin. O gindinipe, e idee thaj o hačaripe e sundalesko sakana oven kerde varesave perspektivenca. I idea vašo lačhardipe e sundalesko šaj te ovel prekal politikane sisteme, religiake idee vaj relacia maškar e duj ververikane kotora, elementia, thana thaj vaxta. (TRANSCA, 2022) Kadava dikhel pe thaj ane phandlina so si maškar o online thaj offline sundal. Sar so si vakerdo, von nanaj ulavde, numaj si šartime jekh averesa, a varesavo vaxt si thaj jekh upral aver. O dživdipe ane ververikane kolektivia thaj grupe thaj adžukhar šaj te ovel konceptualizirime. Misala kadaleske si o „Second Life“ vaj aver grupe ko amalnikane networkojoja kote so e manuša šaj te len thaj den idee thaj eksperience.

Xarnes: kana vakeras vašo “kerdipe e sundalesko”, trubul te las ko dikhiper thaj o offline sundal thaj lesko činipe e online sundalesa.

Literatua

Aneesh, A., Hall, L., & Petro, P. (2012). *Beyond Globalization: Making New Worlds in Media, Art, and Social Practices*. New Jersey: Rutgers University Press.

Atay, A. (4. Mai 2021). Transnational and decolonizing queer digital/quick media and cyberculture studies. *Communication and Critical/Cultural Studies*, S. 182-189.

Bellani, M., Fornasari, L., Chittaro, L., & Brambilla, P. (2011). Virtual reality in autism: state of the art. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, S. 235-238.

Boellstorff, T. (2015). *Coming of Age in Second Life: An Anthropologist Explores the Virtually Human*. Princeton: Princeton University Press.

TRANSCA. (2022). *Translating Socio-Cultural Anthropology into Education*. Von <https://www.transca.net/de/Videos> abgerufen

